

Zák. č. 218/2003 Sb. – Přehled judikatury k 18. 6. 2018 (do částky č. 5 roč. 2018)**Sbírka rozhodnutí soudních**

§ 1

O 401/2004 Trestnost činu spáchaného mladistvým před 1. 1. 2004, kdy nabyl účinnosti zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže, je třeba s ohledem na zásady vyplývající z ustanovení § 16 tr. zák. č. 140/1961 Sb. (od 1. 1. 2010 § 2, § 3 TrZ) posuzovat po uvedeném datu vždy podle této nové úpravy, neboť ta je při stíhání mladistvých příznivější než úprava předcházející (rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 5. 2004, sp. zn. 3 To 315/2004).

R 9/2009 Ustanovení § 93 odst. 10 z. s. m. se použije nejen tehdy, postačuje-li k dosažení účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže, jak je definován v jeho ustanovení § 1 odst. 2, projednání činu dítěte státním zástupcem nebo před soudem pro mládež, aniž by bylo na místě ukládat opatření podle § 93 odst. 1 tohoto zákona, ale i tehdy, bylo-li dítěti za jiný čin jinak trestný již uloženo některé z opatření podle tohoto ustanovení a jeho uložení za současného projednání posuzovaného činu jinak trestného státním zástupcem nebo před soudem pro mládež je s to rovněž naplnit deklarovaný účel zákona. Není žádoucí, aby byla samoučelně ukládána kumulativně další opatření, aniž by bylo možné důvodně očekávat, že to přispěje ke splnění účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Tím není popřena zásada, že na každý čin jinak trestný je třeba adekvátně reagovat. (Rozsudek Nejvyšší soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 8 Tdo 516/2008)

R 11/2009 Postoupení věci místně příslušným soudem pro mládež (§ 37 z. s. m.) z důvodů uvedených v ustanovení § 39 z. s. m. představuje výjimku z pravidel o místní příslušnosti soudu v řízení proti mladistvému a je možné v kterémkoli stadiu řízení před soudem pro mládež.

Takový postup je však podmíněn zjištěním, že postoupení věci jinému soudu bude ku prospěchu mladistvého a že se zřetelem na zájmy mladistvého bude konání trestního řízení u tohoto soudu nejúčelnější.

Hledisky, na nichž je založena možnost postoupit věc z důvodu vhodnosti jinému soudu pro mládež podle § 39 z. s. m., jsou tedy jednak prospěch mladistvého a jeho zájmy vycházející z účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže zakotveného zejména v ustanovení § 1 odst. 2 z. s. m., jednak účelnost konání řízení u jiného soudu s ohledem na možnosti efektivnější součinnosti a spolupráce s jinými subjekty ve smyslu pravidel obsažených v ustanovení § 40 z. s. m. Proto takový postup nelze odůvodnit toliko zásadou rychlosti či hospodárnosti řízení. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. 8 Td 22/2008)

§ 2

R 16/2006 Rozhodl-li ve věci mladistvého obecný soud [§ 2 odst. 2 písm. e) zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže], ač ji měl podle § 2 odst. 2 písm. d) a § 4 citovaného zákona projednat a rozhodnout soud pro mládež, jedná se o podstatnou vadu řízení ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., kterou nelze napravit v řízení před odvolacím

soudem (§ 259 odst. 1 tr. ř.). (Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 8 To 14/2005)

R 46/2007 Pokud zákon č. 218/ 2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, používá v hlavě třetí pojmu „dítě mladší patnácti let“, označuje tak toho, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku, jak je vymezeno v ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) tohoto zákona. Skutečnost, že dítě po spáchání činu jinak trestného již dovršilo patnáctý rok věku, nebrání zahájení řízení podle hlavy třetí a uložení opatření podle § 93 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. (Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích – soudu pro mládeže ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 3 Rodo 6/2006)

R 49/2014-II. Protože zákon o soudnictví ve věcech mládeže nemá pro čin jinak trestný žádnou jinou úpravu než tu, kterou vymezuje ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) z. s. m., je pro posouzení, zda bude soud pro mládež postupovat podle § 89 odst. 2 z. s. m., nutné nejprve vyřešit otázku, zda dítě mladší patnácti let spáchalo čin jinak trestný, což je potřeba posuzovat na základě obecných pravidel a principů stanovených trestním zákoníkem pro trestný čin, o němž by jinak šlo, pokud by jej nespáchala osoba trestně neodpovědná (srov. č. 10/2009 Sb. rozh. tr.). Proto je třeba nejprve zkoumat, zda by jinak byly naplněny formální znaky konkrétního trestného činu ve smyslu § 13 odst. 1 tr. zákoníku, a poté se zabývat i otázkou, zda jde ve vztahu k osobě, která se takového protiprávního jednání dopustila, a okolnostem, za nichž byl čin spáchán, o případ společensky škodlivý ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

Při tomto posuzování je nutné proporcionálně přihlížet k souhrnu všech zjištěných podstatných skutečností a okolností (k těm, jež svědčí pro nižší společenskou škodlivost, tak i k těm, které ji zvyšují) a nelze odhlédnout od žádné z nich. Kromě toho je potřebné zvažovat i povahu činu a způsob, jakým byl čin jinak trestný spáchán (např. zda šlo o spolupachatelství, event. o některou z forem účastenství apod.).

R 42/2016-I. Námitka dospělého obviněného, že v jeho věci rozhodl soud pro mládež, ač tak měl učinit soud obecný [§ 2 odst. 2 písm. e) z. s. m.], je námitkou odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. Výkon soudnictví ve věcech mládeže je svěřen podle § 2 odst. 2 písm. d) a § 4 z. s. m. soudu pro mládež. Z těchto i z některých dalších ustanovení zákona o soudnictví ve věcech mládeže (viz např. § 36 a § 41 odst. 2 z. s. m.) tedy vyplývá zvláštní povaha soudu pro mládež určeného k projednávání protiprávních činů mládeže, a proto je lze chápat jako vyjádření specifické věcné příslušnosti soudu (srov. i rozhodnutí pod č. 16/2006 Sb. rozh. tr.).

§ 3

R 44/2009 Rozhoduje-li soud pro mládež podle § 93 odst. 1 ZSM o návrhu státního zástupce na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let za situace, kdy od spáchání činu jinak trestného, pro nějž se toto řízení vede, uplynula natolik dlouhá doba, že toto dítě již přesáhlo hranici patnácti let a přitom se blíží zletilosti a jsou proti němu již jako proti mladistvému vedena další řízení podle hlavy II. ZSM, lze podle § 93 odst. 10 ZSM upustit od uložení opatření, i když to zákon přímo nestanoví. Takový postup je možný se zřetelem na účel ustanovení § 1 odst. 2 ZSM a vyplývá i ze smyslu opatření podle § 93 odst. 8 ZSM. Projednání činu dítěte mladšího patnácti let ve smyslu § 93 odst. 8 ZSM lze i z teleologického výkladu chápat v širším smyslu jako projednání činu dítěte před soudem pro mládež nejen v konkrétní věci, ale i se zřetelem na další činy tohoto dítěte projednávané soudem pro mládež v jiných věcech. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008. sp. zn. 8 Tdo 1067/2008)

§ 4

R 24/2009 K rozhodnutí podle § 83 odst. 1 TrZ o tom, zda se podmíněně odsouzený mladistvý ve zkušební době osvědčil, či zda se trestní opatření odnětí svobody vykoná, je podle § 4 ZSM příslušný soud pro mládež. Pro veřejné zasedání se uplatní ustanovení § 64 ZSM, s výjimkou podle § 73 dost. 2 ZSM. (Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – soudu pro mládež ze dne 14. 2. 2007, sp. zn. 12 Tmo 7/2007)

R 30/2016-II. V případě, že uložená ochranná výchova podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m. již splnila svůj účel, soud pro mládež ochrannou výchovu zruší [§ 93 odst. 11 věta druhá z. s. m. a § 24 odst. 1 písm. e) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon č. 109/2002 Sb.“].

Řízení, v němž se rozhoduje o zrušení ochranné výchovy uložené podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m., se vede ve smyslu § 96 z. s. m. podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů [dále jen „z. ř. s.“; viz § 466 písm. o) z. ř. s.], před soudem pro mládež, který v řízení, v němž se postupuje podle zákona o zvláštních řízeních soudních, je současně i soudem ve věcech péče o nezletilé podle § 2 písm. t) z. ř. s. Jeho místní příslušnost se řídí ustanovením § 467 z. ř. s.

Jsou-li v souvislosti s rozhodováním o zrušení ochranné výchovy splněny s ohledem na poměry dítěte mladšího patnácti let podmínky pro uložení ústavní výchovy podle § 971 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, může být toto rozhodnutí o zrušení ochranné výchovy spojeno s rozhodnutím o uložení ústavní výchovy [§ 466 písm. n) z. ř. s.], o kterém rozhodne příslušný soud pro mládež na návrh např. ředitele výchovného ústavu [§ 24 odst. 1 písm. e) zákona č. 109/2002 Sb.] nebo státního zástupce [§ 8 odst. 1 písm. b), odst. 2 z. ř. s.], anebo i bez návrhu ve smyslu § 13 odst. 1 z. ř. s. (srov. § 468 odst. 1, 2 z. ř. s. a contrario).

Soud pro mládež rozhoduje o zrušení ochranné výchovy usnesením podle § 93 odst. 11 věty druhé z. s. m.; je-li však toto rozhodnutí spojeno s uložení ústavní výchovy, rozhoduje podle § 471 odst. 1 z. ř. s. rozsudkem.

R 42/2016 I. Námitka dospělého obviněného, že v jeho věci rozhodl soud pro mládež, ač tak měl učinit soud obecný [§ 2 odst. 2 písm. e) z. s. m.], je námitkou odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. Výkon soudnictví ve věcech mládeže je svěřen podle § 2 odst. 2 písm. d) a § 4 z. s. m. soudu pro mládež. Z těchto i z některých dalších ustanovení zákona o soudnictví ve věcech mládeže (viz např. § 36 a § 41 odst. 2 z. s. m.) tedy vyplývá zvláštní povaha soudu pro mládež určeného k projednávání protiprávních činů mládeže, a proto je lze chápat jako vyjádření specifické věcné příslušnosti soudu (srov. i rozhodnutí pod č. 16/2006 Sb. rozh. tr.).

§ 5

R 19/2007-I. Úroveň rozumové a mravní vyspělosti požadovaná ustanovením § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže jako předpoklad trestní odpovědnosti mladistvých má dvě složky, které se vzájemně ovlivňují a tvoří z hlediska vývoje mladistvého nedílný celek. Rozumovou a mravní vyspělost mladistvého je třeba posuzovat jednak ve vzájemných souvislostech obou těchto složek (nikoliv izolovaně), jednak ve vztahu k obvyklému vývoji mladistvých, přičemž ze zákonné úpravy nevyplývají odlišné podmínky pro stanovení úrovně rozumové vyspělosti a mravní vyspělosti; v obou případech platí, že pouze v odůvodněných pochybnostech podložených konkrétními zjištěními je na místě, aby tato otázka byla řešena na podkladě posudku znalců z oboru zdravotnictví, odvětví

psychiatrie, popřípadě psychologie (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1069/2006)

§ 6

R 39/2007 Skutečnost, že mladistvý je členem společné domácnosti spolu se svými rodiči a tito mají vůči němu vyživovací povinnost, neznamená, že by určitá část jejich majetku byla ve vlastnictví mladistvého.

Požadoval-li tedy mladistvý na svých rodičích vydání finančních prostředků pod pohrůžkou násilí, dopustil se provinění loupeže podle § 173 odst. 1 TrZ, neboť tyto finanční prostředky byly pro něj věci cizí. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. 8 Tdo 732/2006).

§ 11

(Nebylo schváleno) Za dovolací důvod podle § 265b odst. 1 tr. ř. lze v řízení proti mladistvému, považovat námitku, že nebylo rozhodnuto o upuštění od uložení trestního opatření podle § 11 z. s. m. v případě, když soudy mladistvému uložily trestní opatření, aniž by vůbec nebraly do úvahy postup podle § 11 z. s. m. a nezkoumaly, zda jsou naplněna hlediska, která zákon při upuštění od uložení trestního opatření v uvedeném ustanovení předpokládá nebo je s nimi spojuje, jestliže opomenuly některou ze zákonem stanových podmínek nebo k ní nepřihlédly, anebo se takovou možností vůbec nezabývaly, ač s ohledem na konkrétní okolnosti projednávaného případu tak učinit mohly (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 8 Tdo 128/2012).

R 30/2013 Pro rozhodnutí soudu pro mládež o upuštění od uložení trestního opatření musí být podmínky, které jsou uvedeny v větě § 11 odst. 1 z. s. m., splněny vždy všechny současně a vedle nich musí být zjištěna též alespoň některá z dalších podmínek uvedených alternativně pod písmeny a), b) nebo c) tohoto ustanovení. Jestliže některá z takto uvedených podmínek není dána, nelze upustit od uložení trestního opatření mladistvému.

§ 14, 15, 16

R 44/2005 Soud pro mládež rozhodující v trestní věci mladistvého v hlavním líčení ve věci samé není při ukládání výchovných opatření podle § 15 odst. 1, 2 písm. a), c), d) ZSM, např. výchovných povinností, výchovných omezení, povinen vyžadovat souhlas mladistvého podle § 15 odst. 3 tohoto zákona. Výjimkou je uložení probačního programu, kde povinnost vyžadovat souhlas vyplývá z ustanovení § 17 odst. 2 písm. c) citovaného zákona. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. 14 To 130/2004).

§ 18

TP 687/2009 I. Námitku, že při uložení výchovné povinnosti mladistvému bylo porušeno ustanovení § 18 odst. 1 ZSM, o ukládání výchovné povinnosti, lze relevantně uplatnit v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) TrŘ v alternativě, že „rozhodnutí spočívá na jiném nesprávném hmotně právním posouzení“.

II. Nesplnění uložené výchovné povinnosti, která není součástí trestního opatření, samo o sobě nezavdává důvod k přeměně trestního opatření obecně prospěšných prací nebo jeho zbytku v trestní opatření odnětí svobody, neboť bez dalšího ještě neznamená, že mladistvý

v době odsouzení do skončení výkonu trestního opatření nevedl řádný život. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1102/2008)

§ 22

R 41/2009 Je vyloučeno, aby ochranná výchova uložená podle zákona o soudnictví o ve věcech mládeže a ústavní výchova nařízená podle zákona o rodině byly vykonávány současně. Při střetu obou druhů výchovy u téhož dítěte mladšího patnácti let nebo mladistvého je nutné vycházet ze zásady, že je-li uložena ochranná výchova jako opatření podle § 93 odst. 1 písm. f) ZSM nebo jako výchovné opatření podle § 22 ZSM v době, kdy se dítě mladší patnácti let nebo mladistvý nachází ve výkonu ústavní výchovy, má přednost výkon ochranné výchovy. Ústavní výchova se ukončí podle občanskoprávních předpisů (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2007, sp. zn. 8 Tdo 1158/2007).

NS 45/2008-T 1089 Ve výroku rozsudku, jímž soud pro mládež ukládá mladistvému ochrannou výchovu, nelze časově vymezit dobu jejího trvání, neboť z ustanovení § 22 odst. 2 ZSM se výslovně podává, že ochranná výchova potrvá, dokud to vyžaduje její účel, nejdéle však do dovršení osmnáctého roku věku mladistvého.

Pokud bylo již započato s výkonem ochranné výchovy a vyžaduje-li to zájem mladistvého, lze ještě před dosažením osmnáctého roku věku mladistvého rozhodnout o prodloužení uložené ochranné výchovy, a to až do doby dovršení devatenáctého roku jeho věku (§ 86 odst. 3 ZSM).

K rozhodnutí o prodloužení ochranné výchovy je příslušný soud pro mládež, v jehož obvodu se vykonává ochranná výchova (§ 86 odst. 1 ZSM) (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 8 Tz 9/2008)

§ 23

R 30/2016 I. Povaha řízení podle hlavy třetí zákona č. 218/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, která nemá speciální ustanovení o přeměně ochranné výchovy na ústavní výchovu, přičemž nejde o trestní řízení, vylučuje, aby ve věci dítěte mladšího patnácti let, jemuž byla uložena za čin jinak trestný ochranná výchova podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m., bylo analogicky použito ustanovení § 23 odst. 1 z. s. m. Z tohoto důvodu nelze ochrannou výchovu uloženou podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m. přeměnit na ústavní výchovu.

§ 25

R 2/2011 Rozhoduje-li soud pro mládež o sankci za sbíhající se činy, z nichž pachatel část spáchal jako mladistvý a část po dovršení osmnáctého roku věku (§ 25 odst. 3 z. s. m.), je pro úvahu o tom, zda má být uložen souhrnný (případně úhrnný) trest nebo souhrnné (případně úhrnné) trestní opatření, rozhodující, zda je nejprísněji trestný čin spáchaný v době, kdy pachatel byl ve věku mladistvých nebo již dospělý. Byl-li pachatel v době spáchání tohoto činu ještě ve věku mladistvých, uloží mu soud pro mládež souhrnné (případně úhrnné) trestní opatření, v opačném případě souhrnný (případně úhrnný) trest. Za situace, kdy je pachatel postihován i za trestnou činnost, které se dopustil jako dospělý a jež se sbíhá s jeho trestnou činností spáchanou před osmnáctým rokem věku, lze uložit jako další sankci například zákaz činnosti, jehož uložení odůvodňuje trestná činnost, které se dopustil již jako dospělý pachatel. Na souhrnné (úhrnné) trestní opatření je totiž třeba pohlížet jako na souhrnnou (úhrnnou) trestní sankci, která je vyměřena podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže a v některých případech doplněna sankcí podle trestního zákoníku. Obdobně je tomu i v opačném případě, v němž je ukládán souhrnný trest, který je doplňován sankcí ukládanou podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, jejíž uložení odůvodňuje spáchání provinění,

jehož se pachatel dopustil jako mladistvý. (Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. Tpjn 300/2009)

§ 26

TP 687/2009 II. Nesplnění uložené výchovné povinnosti, která není součástí trestního opatření, samo o sobě nezavdává důvod k přeměně trestního opatření obecně prospěšných prací nebo jeho zbytku v trestní opatření odnětí svobody, neboť bez dalšího ještě neznámá, že mladistvý v době od odsouzení do skončení výkonu trestního opatření nevedl řádný život (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1102/2008).

§ 35

TP 640/2008 Zahlazením vykonaného trestního opatření (§ 35 ZSM) se na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen bez ohledu na to, že nebylo ukončeno souběžně uložené výchovné opatření podle § 15 odst. 1 ZSM (usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 10. 2007, sp. zn. 3 Tmo 35/2007).

§ 37

R 15/2008 Za místo, v jehož obvodu mladistvý bydlí, podle kterého se ve smyslu § 37 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, určuje místní příslušnost soudu pro mládež, nelze mechanicky přejímat místo jeho trvalého pobytu, ale je potřeba pro jeho určení vždy ověřit, kde mladistvý skutečně bydlí. Za takové místo lze považovat i výchovné zařízení, v němž mladistvý vykonává ústavní nebo ochrannou výchovu, pokud se nejedná jen o dočasný pobyt. Takovým místem však není věznice, kde je mladistvý ve vazbě nebo kde vykonává trestní opatření odnětí svobody. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 2. 2007, sp. zn. 8 Td 11/2007).

§ 38

R 42/2016 II. Společné řízení proti mladistvému a dospělému obviněnému lze konat jen výjimečně, jestliže je to nutné pro všestranné a objektivní objasnění věci a není-li to na újmu mladistvého (§ 38 odst. 2 z. s. m.). Při posuzování, zda jsou splněny uvedené podmínky, však nelze přihlížet k tomu, jaký dopad bude mít společné řízení na dospělého obviněného, protože jeho zájmy zde zákon nijak nezohledňuje.

§ 37, 39

R 11/2009 Postoupení věci místně příslušným soudem pro mládež (§ 37 z. s. m.) z důvodů uvedených v ustanovení § 39 z. s. m. představuje výjimku z pravidel o místní příslušnosti soudu v řízení proti mladistvému a je možné v kterémkoli stadiu řízení před soudem pro mládež.

Takový postup je však podmíněn zjištěním, že postoupení věci jinému soudu bude ku prospěchu mladistvého a že se zřetelem na zájmy mladistvého bude konání trestního řízení u tohoto soudu nejúčelnější.

Hledisky, na nichž je založena možnost postoupit věc z důvodu vhodnosti jinému soudu pro mládež podle § 39 z. s. m., jsou tedy jednak prospěch mladistvého a jeho zájmy vycházející z účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže zakotveného zejména v ustanovení § 1 odst. 2 z. s. m., jednak účelnost konání řízení u jiného soudu s ohledem na možnost efektivnější součinnosti a spolupráce s jinými subjekty ve smyslu pravidel obsažených v ustanovení § 40 z. s. m. Proto takový postup nelze odůvodnit toliko zásadou

rychlosti či hospodárnosti řízení. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. 8 Td 22/2008)

NS 32/2007-T 958 Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, nemá zvláštní ustanovení upravující rozhodování o příslušnosti soudu pro mládež, proto v případě pochybností o této otázce se použije postup podle § 24 odst. 1 TrŘ.

Pro určení místní příslušnosti soudu pro mládež jsou rozhodná zákonná hlediska uvedená v ustanovení § 37 odst. 1, 2 ZSM, které obsahuje celkem tři skupiny kritérií, jež jsou ve vzájemném poměru subsidiarity, a to v pořadí, v jakém jsou obsažena v tomto ustanovení. Prvotním hlediskem je příslušnost určená podle místa, kde má mladistvý stálé bydliště, a nemá-li je, tak podle místa, kde se fakticky zdržuje nebo kde pracuje.

Nelze-li příslušnost určit podle výše uvedeného hlediska, pak je příslušný soud pro mládež, v jehož obvodu bylo posuzované provinění spácháno. Pokud ani takto nelze příslušnost určit, koná řízení soud pro mládež, v jehož obvodu vyšel čin najevo (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2006, sp. zn. 8 Td 62/2006).

TR NS 36/2007-T 999. Protože hlava druhá zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů neobsahuje žádné zvláštní ustanovení týkající se výkonu trestního opatření obecně prospěšných prací, tak s ohledem na ustanovení § 74 ZSM se na výkon tohoto opatření užije obecná právní úprava obsažená v ustanoveních § 335 až § 340b TrŘ.

Tato obecná úprava, a nikoliv kritéria vyplývající z ustanovení § 37 ZSM, je rozhodující i pro posouzení otázky místní příslušnosti soudu pro mládež v řízení o výkonu trestního opatření obecně prospěšných prací. Proto např. k rozhodování o přeměně trestního opatření obecně prospěšných prací nebo jeho zbytku na trestní opatření odnětí svobody (§ 340b odst. 1 TrŘ) je s ohledem na ustanovení § 336 odst. 1, 2 TrŘ příslušný okresní soud, který nařídil výkon obecně prospěšných prací. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 8 Td 32/2007).

NS 46/2008-T 1099 Postupem podle § 188 odst. 1 písm. a) a § 314c odst. 1 písm. a) TrŘ (tj. rozhodnutím o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti nadřízenému soudu ve smyslu § 24 odst. 1 TrŘ) může samosoudce řešit otázku místní příslušnosti soudu pro mládež (§ 37 ZSM) pouze ve stadiu přezkoumání obžaloby z hledisek uvedených v § 181 odst. 1 a § 186 TrŘ. Jestliže však až po nařízení hlavního líčení samosoudce zjistí okolnosti svědčící o příslušnosti jiného soudu pro mládež, pak z tohoto stadia řízení se již nemůže znovu „vrátit“ do stadia přezkoumání obžaloby, a to ani s odkazem na výše uvedená ustanovení.

V kterémkoli stadiu řízení proti mladistvému však za splnění podmínek předpokládaných v ustanovení § 39 ZSM může samosoudce usnesením postoupit věc tomu soudu pro mládež, u něhož je konání trestního řízení se zřetelem na zájmy mladistvého nejúčelnější.

Proti usnesení o postoupení věci podle § 39 ZSM není přípustná stížnost. Pokud soud pro mládež, jemuž byla takto věc postoupena, nesouhlasí se závěrem, že je soudem, u něhož má být konání trestního řízení se zřetelem na zájmy mladistvého nejúčelnější, postupuje podle § 24 odst. 1 TrŘ, tzn., předloží věc soudu, jenž je nejbližše společně nadřízen soudu, jemuž byla věc takto postoupena, a soudu, který má být příslušný podle rozhodnutí o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. května 2008, sp. zn. 8 Td 21/2008)

NS 57/2009-T 1204 Jestliže soud pro mládež zjistí okolnosti, které odůvodňovaly jeho místní příslušnost, až po nařízení hlavního líčení, pak již nemůže předložit věc k rozhodnutí o příslušnosti podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. [popřípadě za použití ustanovení § 314c odst. 1 písm. a tr. ř.], neboť takový postup lze využít pouze ve stadiu při předběžném projednání obžaloby (případně v rámci přezkoumání obžaloby samosoudcem před nařízením hlavního líčení). V uvedené situaci již nelze uplatnit ustanovení § 37 ZSM o místní příslušnosti soudu pro mládež.

V kterémkoliv stadiu řízení, tedy i po nařízení hlavního líčení, však soud pro mládež může sám postoupit věc mladistvého z důvodů uvedených v ustanovení § 39 ZSM jinému soudu pro mládež, u něhož bude konání trestního řízení ku prospěchu mladistvého a současně bude i neúčelnější se zřetelem na jeho zájmy. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2009, sp. zn. 8 Td 28/2009).

§ 40

R 11/2009 Postoupení věci místně příslušným soudem pro mládež (§ 37 z. s. m.) z důvodů uvedených v ustanovení § 39 z. s. m. představuje výjimku z pravidel o místní příslušnosti soudu v řízení proti mladistvému a je možné v kterémkoli stadiu řízení před soudem pro mládež.

Takový postup je však podmíněn zjištěním, že postoupení věci jinému soudu bude ku prospěchu mladistvého a že se zřetelem na zájmy mladistvého bude konání trestního řízení u tohoto soudu neúčelnější.

Hledisky, na nichž je založena možnost postoupit věc z důvodu vhodnosti jinému soudu pro mládež podle § 39 z. s. m., jsou tedy jednak prospěch mladistvého a jeho zájmy vycházející z účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže zakotveného zejména v ustanovení § 1 odst. 2 z. s. m., jednak účelnost konání řízení u jiného soudu s ohledem na možnosti efektivnější součinnosti a spolupráce s jinými subjekty ve smyslu pravidel obsažených v ustanovení § 40 z. s. m. Proto takový postup nelze odůvodnit toliko zásadou rychlosti či hospodárnosti řízení. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. 8 Td 22/2008)

§ 43

R 40/2014 Žádost o konání vazebního zasedání je svým obsahem osobním právem obviněného podle § 73d odst. 3 tr. ř. V řízení ve věcech mladistvých je toto právo modifikováno zvláštním postavením mladistvého, avšak i zde má soud poučovací povinnost pouze k mladistvému, nikoliv k dalším osobám, které za mladistvého mohou mimo jiné podávat žádosti, tzn. zákonnému zástupci (§ 43 odst. 1 z. s. m.) nebo opatrovníkovi (§ 34 odst. 2 tr. ř., § 43 odst. 2 z. s. m.) anebo obhájci (§ 41 odst. 2 tr. ř.). Právo těchto osob oprávněných podat žádost za mladistvého, které mohou uplatnit i proti jeho vůli, nelze spojovat s povinností soudu zasílat jim informace o tom, že mladistvý takové právo má, a dotazovat se jich, zda za mladistvého tohoto práva chtějí využít.

R 10/2018 Rodič mladistvého, který nedovršil v době doručování usnesení věku osmnácti let nebo jiným způsobem nenabyl plné svéprávnosti, má v řízení vedeném proti takovému mladistvému postavení zákonného zástupce podle § 43 odst. 1 z. s. m., na jehož základě má mimo jiné i právo za něj podávat opravné prostředky. Podle § 137 odst. 1 tr. ř. se takovému rodiči, který je zákonným zástupcem mladistvého, musí oznámit usnesení soudu a ve smyslu § 143 odst. 1 tr. ř. se běh lhůty pro podání stížnosti počítá od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

Postavení osoby oprávněné k podání stížnosti ve smyslu § 72 odst. 2 z. s. m. z důvodu, že jde o příbuzného v pokolení přímém, má rodič mladistvého jen v případě, jestliže v době, kdy je oznamováno usnesení soudu, mladistvý již dovršil věku osmnácti let a je plně svéprávnou osobou. Tehdy lhůta k podání stížnosti i jemu končí tímž dnem jako mladistvému.

Poznámka: Stejně zásady jsou nově vyjádřeny v § 67 odst. 3 z. s. m. a § 72a z. s. m., ve znění účinném od 18. 3. 2017. Podle § 67 odst. 3 z. s. m., oznamuje-li se mladistvému, který není plně svéprávný, usnesení, proti němuž má právo podat stížnost, je třeba je oznámit jak jemu, tak i jeho obhájci a jeho zákonnému zástupci nebo opatrovníku. Lhůta pro podání opravného prostředku proti rozhodnutí, které se doručuje nebo oznamuje jak mladistvému, tak i jeho obhájci nebo zákonnému zástupci nebo opatrovníku, podle § 72a odst. 1 z. s. m. běží od toho doručení nebo oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

§ 42, 44

R 3/2010 Mladistvý musí mít podle § 42 odst. 2 ZSM obhájce od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, nebo provedeny úkony podle trestního řádu. Ty však zakládají důvod nutné obhajoby jen tehdy, jestliže jsou prováděny proti mladistvému jako osobě, proti níž se řízení vede, tedy v rámci postupu před zahájením trestního stíhání jako proti podezřelému. Za úkony vedené proti mladistvému v uvedeném smyslu proto nelze podkládat úkony konané sice podle trestního řádu, ale prováděné ve vztahu k jiným osobám. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2009, sp. zn. 8 Tdo 583/2009)

NS 34/2007- T 975 II. Ani v řízení proti uprchlému nemá obhájce mladistvého samostatné dovolací právo. Proto může podat dovolání ve prospěch mladistvého, ale jen jeho jménem, nikoliv však jménem vlastním (§ 41 odst. 2, § 265d odst. 2 posl. věta tr. ř.). Jestliže je mladistvý zároveň zbaven či omezen ve způsobilosti k právním úkonům (např. v době řízení ještě nedovršil osmnáctý rok věku, ani nenabyl zletilosti uzavřením manželství - viz § 8 odst. 2 obč. zák.), může obhájce podat dovolání i proti vůli mladistvého (§ 41 odst. 4 tr. ř.). (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2007, sp. zn. 8 Tdo 49/2007)

§ 47

TP 468/2005 Při posuzování splnění podmínky pro prodloužení vazby uvedené ustanovení § 47 odst. 1 ZSM, že nebylo možno pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání v této lhůtě skončit, nelze přihlížet k průtahům zaviněným organizačními potížemi na straně orgánů činných podle tohoto zákona nebo jejich nesoustředěným a liknavým přístupem k vyřizování trestní věci (usnesení Krajského soudu v Brně – soudu pro mládež ze dne 19. 5. 2005, sp. zn. 4 Ntmo 3/2005).

R 12/2005 Nadřízeným soudem, jehož soudce je ve smyslu § 47 odst. 3 z. s. m. oprávněn rozhodnout o prodloužení vazby mladistvého, je ten soud pro mládež, vůči němuž je podřízeným soud, který věc mladistvého projednává v prvním stupni. Koná-li řízení v prvním stupni okresní soud pro mládež (§ 16 tr. ř.), pak je tímto nadřízeným soudem příslušný krajský soud pro mládež; je-li k projednání věci v prvním stupni věcně příslušný krajský soud pro mládež (§ 17 tr. ř.), pak je tímto nadřízeným soudem příslušný vrchní soud pro mládež.

Jestliže doba trvání vazby u mladistvého skončí v průběhu řízení o opravném prostředku před nadřízeným soudem pro mládež (např. v řízení před odvolacím soudem), pak – s ohledem na nedostatek speciální právní úpravy funkční příslušnosti soudu pro rozhodování o prodloužení vazby v tomto stadiu řízení podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže – se uplatní obecné ustanovení § 71 odst. 7 tr. ř. Protože podle tohoto ustanovení

není rozhodnutí o prodloužení vazby podmíněno žádným návrhem ani lhůtou, v které by jej bylo třeba učinit, může tento nadřízený soud (ve smyslu ustanovení § 47 odst. 3 shora citovaného zákona, např. odvolací soud) takové rozhodnutí učinit bez návrhu. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2004, sp. zn. 8 Tvo 42/2004).

R 19/2005 Do lhůt trvání vazby (§ 71 tr. ř.) je vždy třeba započítat nejen dobu zadržení, po níž následovalo vzetí obviněného do vazby, ale i dobu omezení jeho osobní svobody v důsledku zadržení realizovaného v téže trestní věci, po němž byl (např. v důsledku přijetí písemného slibu) propuštěn na svobodu. To platí i ohledně vazby v řízení ve věcech mladistvých, jejíž maximální přípustnou délku a počítání lhůt trvání upravují ustanovení § 47 odst. 1, 5 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. (Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 5. 2004, sp. zn. 4 Tmo 11/2004)

R 2/2007 Opětovné vzetí mladistvého do vazby, z níž byl propuštěn na svobodu po uplynutí dvou, resp. šesti měsíců, je-li stíhán pro zvlášť závažné provinění, v řízení před soudem není možné, nebylo-li o prodloužení vazby rozhodnuto způsobem upraveným v ustanovení § 47 odst. 2, 3 z. s. m. Postupoval-li soud pro mládež v rozporu s tímto pravidlem, jde o pochybení, které je důvodem pro zrušení rozhodnutí o vzetí do vazby v řízení o stížnosti (§ 149 odst. 1 tr. ř.). (Usnesení Vrchního soudu v Olomouci, soudu pro mládež ze dne 22. 11. 2005, sp. zn. 4 Tmo 30/2005)

Žádost o konání vazebního zasedání je svým obsahem osobním právem obviněného podle § 73d odst. 3 tr. ř. V řízení ve věcech mladistvých je toto právo modifikováno zvláštním postavením mladistvého, avšak i zde má soud poučovací povinnost pouze k mladistvému, nikoliv k dalším osobám, které za mladistvého mohou mimo jiné podávat žádosti, tzn. zákonnému zástupci (§ 43 odst. 1 z. s. m.) nebo opatrovníkovi (§ 34 odst. 2 tr. ř., § 43 odst. 2 z. s. m.) anebo obhájci (§ 41 odst. 2 tr. ř.). Právo těchto osob oprávněných podat žádost za mladistvého, které mohou uplatnit i proti jeho vůli, nelze spojovat s povinností soudu zasílat jim informace o tom, že mladistvý takové právo má, a dotazovat se jich, zda za mladistvého tohoto práva chtějí využít (**usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 8 Tvo 35/2013**).

NS 7/2004-T 713 Doby uvedené v ustanovení § 47 odst. 1 ZSM, o které lze u mladistvých prodloužit trvání vazby, jsou stanoveny jako nejvýše přípustné. Z toho vyplývá, že v konkrétním případě je možno vazbu prodloužit i na dobu kratší. Ve výroku rozhodnutí učiněného podle § 47 odst. 2, 3 ZSM je však třeba vždy časově vymezit dobu dalšího trvání vazby, a to buď stanovením počtu dnů, týdnů nebo měsíců, anebo stanovením konkrétního data, dokdy vazba potrvá, a to i tehdy, pokud by vazba byla prodloužena na dobu nejdéle možnou, tedy o další dva měsíce, popřípadě o dalších šest měsíců. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 8 Tvo 28/2004).

Sbírka Orac č. 402/2004 Zákon o soudnictví ve věcech mládeže obsahuje zvláštní úpravu rozhodování o trvání vazby ve věcech mladistvých (§ 47), a proto použití ustanovení § 71 odst. 3 TrŘ nemůže být v takovém případě odůvodněno ani odkazem na jeho § 1 odst. 3, třebaže to znamená, že o trvání vazby bude v takové věci rozhodnuto až ve lhůtě šesti měsíců. (Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 5. 204, sp. zn. 7 Tmo 39/2004)

Sbírka Orac č. 468/2005 Při posuzování splnění podmínky pro prodloužení vazby uvedené ustanovení § 47 odst. 1 ZSM, že nebylo možno pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání v této lhůtě skončit, nelze přihlížet k průtahům zaviněným organizačními potížemi na straně orgánů činných podle tohoto zákona nebo jejich nesoustředěným a liknavým přístupem k vyřizování trestní věci. (Usnesení Krajského soudu v Brně – soudu pro mládež ze dne 19. 5. 2005, sp. zn. 4 Ntmo 3/2005)

§ 64

54/2007 I. S ohledem na ustanovení § 1 odst. 3 ZSM, lze konat řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř. i v trestní věci mladistvého, neboť konání tohoto způsobu řízení není zákonem o soudnictví ve věcech mládeže vyloučeno (srov. § 64 odst. 1 citovaného zákona).

II. Obhájce obviněného mladistvého může podat dovolání jen v jeho zastoupení a v jeho prospěch, tedy jménem obviněného mladistvého, nikoliv svým jménem, protože není stranou ve smyslu § 12 odst. 6 tr. ř., takže ani tento obhájce nemá samostatné dovolací právo. To platí i v řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2007, sp. zn. 8 Tdo 49/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2007, sp. zn. 8 Tdo 1557/2006).

R 24/2009 K rozhodnutí podle § 83 odst. 1 TrZ o tom, zda se podmíněně odsouzený mladistvý ve zkušební době osvědčil, či zda se trestní opatření odnětí svobody vykoná, je podle § 4 ZSM příslušný soud pro mládež. Pro veřejné zasedání se uplatní ustanovení § 64 ZSM, s výjimkou podle § 73 odst. 2 ZSM. (Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – soudu pro mládež ze dne 14. 2. 2007, sp. zn. 12 Tmo 7/2007)

NS 40/2007-T 1038 Ustanovení § 64 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. vylučuje, aby odvolací soud v řízení proti mladistvému provedl veřejné zasedání v nepřítomnosti mladistvého, nejde-li o řízení proti uprchlému. To platí i v případě, že mladistvý výslovně souhlasil s tím, resp. požádal, aby se konalo veřejné zasedání v jeho nepřítomnosti (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 8 Tdo 921/2007).

TP 673/2008 Za splnění podmínek § 209 odst. 1 věta druhá TrŘ (je-li důvodná obava, že svědek v přítomnosti obžalovaného nevypráví pravdu) může předseda senátu pro mládež vykázat mladistvého po dobu výslechu svědka z jednací síně. Takový procesní postup není v rozporu s ustanovením § 64 odst. 1 ZSM, podle něhož nelze konat (s výjimkou řízení proti uprchlému) hlavní líčení a veřejné zasedání v nepřítomnosti mladistvého.

Takový postup by měl být aplikován výjimečně v případech, kde je s ohledem na charakter projednávané trestné činnosti, skutečnosti zjišťované o osobě pachatele či slyšeného svědka jejich vzájemných vazbách, dostatečně podložena obava předpokládaná ustanovením § 209 odst. 1 TrŘ a účelu tohoto ustanovení nelze dosáhnout jiným opatřením, například výslechem svědka prostřednictvím audiovizuální techniky sloužící k výslechu tzv. utajovaných svědků ve smyslu § 55 odst. 2 TrŘ (usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 2. 2008, sp. zn. 2 Tm 59/2007).

§ 70

TP 609/2007 I. Proti usnesení soudu druhého stupně, jímž byla zamítnuta stížnost státního zástupce podaná proti usnesení soudu prvního stupně o postoupení věci jinému orgánu podle § 222 odst. 2 TrŘ, je dovolání přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) a písm. d) TrŘ], a osobou oprávněnou k jeho podání je i obviněný (mladistvý).

II. Ustanovení § 70 odst. 6 ZSM nebrání soudu postoupit věc jinému orgánu podle § 222 odst. 2 TrŘ, dospěje-li k závěru, že ve věci nemůže vynést zprošťující ani odsuzující rozsudek (ve druhém případě bez uložení trestu, trestního opatření). (Unesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 8 Tdo 512/2007).

NS 36/2007-T 1001 Jestliže po odstoupení od trestního stíhání mladistvého se v řízení pokračovalo jen proto, že mladistvý trval na projednání věci (§ 70 odst. 5 ZSM), může soud pro mládež, neshledá-li důvody ani ke zproštění mladistvého, ani vyslovení jeho viny (§ 70 odst. 6 ZSM), rozhodnout též o postoupení věci jinému orgánu podle § 222 odst. 2 tr. ř. (Unesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 8 Tdo 512/2007).

§ 72

R 10/2018 Rodič mladistvého, který nedovršil v době doručování usnesení věku osmnácti let nebo jiným způsobem nenabyl plné svéprávnosti, má v řízení vedeném proti takovému mladistvému postavení zákonného zástupce podle § 43 odst. 1 z. s. m., na jehož základě má mimo jiné i právo za něj podávat opravné prostředky. Podle § 137 odst. 1 tr. ř. se takovému rodiči, který je zákonným zástupcem mladistvého, musí oznámit usnesení soudu a ve smyslu § 143 odst. 1 tr. ř. se běh lhůty pro podání stížnosti počítá od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

Postavení osoby oprávněné k podání stížnosti ve smyslu § 72 odst. 2 z. s. m. z důvodu, že jde o příbuzného v pokolení přímém, má rodič mladistvého jen v případě, jestliže v době, kdy je oznamováno usnesení soudu, mladistvý již dovršil věku osmnácti let a je plně svéprávnou osobou. Tehdy lhůta k podání stížnosti i jemu končí tímž dnem jako mladistvému.

Poznámka: Stejně zásady jsou nově vyjádřeny v § 67 odst. 3 z. s. m. a § 72a z. s. m., ve znění účinném od 18. 3. 2017. Podle § 67 odst. 3 z. s. m., oznamuje-li se mladistvému, který není plně svéprávný, usnesení, proti němuž má právo podat stížnost, je třeba je oznámit jak jemu, tak i jeho obhájci a jeho zákonnému zástupci nebo opatrovníku. Lhůta pro podání opravného prostředku proti rozhodnutí, které se doručuje nebo oznamuje jak mladistvému, tak i jeho obhájci nebo zákonnému zástupci nebo opatrovníku, podle § 72a odst. 1 z. s. m. běží od toho doručení nebo oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

§ 74

TP 634/2008 Bylo-li zahájeno trestní stíhání až po dovršení devatenáctého roku mladistvého, nepodléhají úkony ve vykonávacím řízení zvláštním ustanovením o trestním řízení ve věcech mladistvých podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže (usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 2. 2007, sp. zn. 16 Tm 2/2004).

TP 661/2008 I ve vykonávacím řízení spočívajícím v rozhodování podle § 83 odst. 1 TrZ je příslušný soud pro mládež, pokud se rozhodování týká podmíněně odsouzeného, který byl v původním řízení odsouzen soudem pro mládež jako mladistvý. O konání veřejného zasedání, kde je rozhodováno podle § 83 odst. 1 TrZ, zda se mladistvý ve zkušební době osvědčil, či zda trestní opatření odnětí svobody vykoná, je třeba vyrozumět příslušný orgán sociálně právní ochrany dětí (pokud mladistvý nedovršil devatenáctý rok věku) a u takového veřejného zasedání musí být vždy přítomen státní zástupce (§ 64 odst. 2 ZSM). Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – soudu pro mládež ze dne 14. 2. 2007, sp. zn. 12 Tmo 7/2007).

§ 76

R 37/2007 Jestliže soud pro mládež ukládá mladistvému trestní opatření v podobě nepodmíněného odnětí svobody, musí podle § 76 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a podle § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, vždy rozhodnout o jeho zařazení do věznice pro mladistvé (§ 9 odst. 1 citovaného zákona). Výrok o zařazení mladistvého do věznice pro mladistvé je tedy obligatorní součástí výrokové části odsuzujícího rozsudku, jímž bylo uloženo trestní opatření nepodmíněné odnětí svobody ve smyslu § 122 odst. 1 věta čtvrtá tr. ř. (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. 8 Tz 123/2006). – toto rozhodnutí ztratilo svou aktuálnost, neboť bylo zák. č. 41/2009 Sb. v § 31 doplněn odst. 4 a 5 ZSM, který stanoví způsob zařazování mladistvých.

§ 89

R 28/2006 Osobě mladší patnácti let lze uložit opatření podle § 93 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, jen tehdy, je-li prokázáno, že se nezletilý dopustil činu jinak trestného.

Bez projednání věci před soudem nebo státním zástupcem nelze upustit od uložení opatření (§ 93 odst. 8 citovaného zákona). (Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – soudu pro mládež ze dne 18. 5. 2005, sp. zn. 12 Rodo 7/2005)

R 10/2009 I. Základním předpokladem pro uložení některého z opatření uvedených v ustanovení § 93 odst. 1 z. s. m. dítěti mladšímu patnácti let je zjištění, že spáchalo čin jinak trestný, jehož trestnost je v konkrétním případě vyloučena jen s ohledem na nedostatek věku pachatele. Takový čin musí vykazovat nejen všechny ostatní formální znaky určitého trestného činu, ale musí vyhovovat požadavkům subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku). (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 8 Tdo 514/2008)

R 49/2014 I. Opatrovník nezletilého dítěte ustanovený podle § 91 odst. 2 z. s. m. je jeho zástupcem a má právo podat za nezletilé dítě jako účastníka řízení podle § 91 odst. 1 z. s. m. dovolání (srov. [§ 240](#) odst. 1, [§ 22](#), [§ 32 o. s. ř.](#)). Ustanovení § 91 odst. 2 z. s. m. je speciálním k [§ 29](#) odst. 1 o. s. ř. toliko ve vztahu ke způsobu ustanovení opatrovníka, kdežto práva a povinnosti takto ustanoveného opatrovníka se v souladu s § 96 z. s. m. řídí právní úpravou občanského soudního řízení, zejména ustanovením [§ 31](#) odst. 1, [2 o. s. ř.](#), podle něhož ustanovený opatrovník nebo jiný zástupce má stejné postavení jako zástupce na základě plné moci. Byl-li opatrovníkem nebo jiným zástupcem ustanoven advokát, má stejné postavení jako advokát, jemuž účastník udělil plnou moc.

II. Protože zákon o soudnictví ve věcech mládeže nemá pro čin jinak trestný žádnou jinou úpravu než tu, kterou vymezuje ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) z. s. m., je pro posouzení, zda bude soud pro mládež postupovat podle § 89 odst. 2 z. s. m., nutné nejprve vyřešit otázku, zda dítě mladší patnácti let spáchalo čin jinak trestný, což je potřeba posuzovat na základě obecných pravidel a principů stanovených trestním zákoníkem pro trestný čin, o nějž by jinak šlo, pokud by jej nespáchala osoba trestně neodpovědná (srov. č. [10/2009 Sb.](#) rozh. tr.). Proto je třeba nejprve zkoumat, zda by jinak byly naplněny formální znaky konkrétního trestného činu ve smyslu § 13 odst. 1 tr. zákoníku, a poté se zabývat i otázkou, zda jde ve vztahu k osobě, která se takového protiprávního jednání dopustila, a okolnostem, za nichž byl čin spáchán, o případ společensky škodlivý ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

Při tomto posuzování je nutné proporcionalně přihlížet k souhrnu všech zjištěných podstatných skutečností a okolností (k těm, jež svědčí pro nižší společenskou škodlivost, tak i k těm, které ji zvyšují) a nelze odhlédnout od žádné z nich. Kromě toho je potřebné zvažovat

i povahu činu a způsob, jakým byl čin jinak trestný spáchán (např. zda šlo o spolupachatelství, event. o některou z forem účastenství apod).

rozsudek NS ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 8 Tdo 293/2014

Jestliže v řízení podle hlavy třetí ZSM po podání návrhu státního zástupce na uložení opatření podle § 90 odst. 1 ZSM zjistí, že se dítě mladší 15 let odstěhovalo s rodinou mimo území ČR, a nic nenasvědčuje tomu, že by se v době, než dovrší zletilosti, vrátilo zpět, nemůže se soud ani v takovém případě se zbavit povinnosti podle § 89 odst. 2 ZSM zjistit, že se toto dítě dopustilo činu jinak trestného, což znamená, zda spáchalo čin jinak trestný a zda takový čin vykazuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, a jestli nepřichází v úvahu použití zásady subsidiarity trestní represe a ultima ratio (viz R 10/2009). Zamítnout návrh státního zástupce bude možné jen tehdy, nebudou-li podmínky uvedené v § 89 odst. 2 ZSM splněny (R 25/20).

Dojde-li však soud pro mládež k závěru, že se dítě mladší 15 let dopustilo činu jinak trestného, nezamítne návrh státního zástupce, ale podle okolností, za nichž byl čin dítěte projednán, a s ohledem na účelnost výchovného působení některého opatření, jež přichází v úvahu, podle konkrétních podmínek § 93 odst. 1 ZSM opatření uloží, anebo v krajním případě rozhodne o upuštění od uložení opatření podle § 93 odst. 10 ZSM.

Přerušeno řízení podle § 109 odst. 2 písm. a) OSŘ je v řízení konaném podle hlavy třetí ZSM ve věcech mládeže vyloučeno, a to zejména pro nevhodnost a neslučitelnost takového postupu s účelem a cílem tohoto řízení (§ 1 odst. 2, § 93 odst. 8 ZSM). (rozsudek NS ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 8 Tdo 293/2014).

§ 90

R 46/2007 Pokud zákon č. 218/ 2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, používá v hlavě třetí pojmu „dítě mladší patnácti let“, označuje tak toho, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku, jak je vymezeno v ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) tohoto zákona. Skutečnost, že dítě po spáchání činu jinak trestného již dovršilo patnáctý rok věku, nebrání zahájení řízení podle hlavy třetí a uložení opatření podle § 93 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. (Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích – soudu pro mládež ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 3 Rodo 6/2006)

NS 16/2005-T 803 Nejsou-li splněny předpoklady pro uložení ochranné výchovy ve smyslu ustanovení § 86 TrZ účinného do 31. 12. 2003, pak dítěti, které se před dosažením svého patnáctého roku věku v době před 1. 1. 2004 dopustilo činu, který by jinak byl trestným činem, nelze uložit žádné z opatření uvedených v ustanovení § 93 odst. 1 ZSM.

To platí i ohledně dohledu probačního úředníka podle § 93 odst. 1 písm. e) ZSM, neboť s ohledem na předpoklady jeho uložení, věcný obsah a účel, jakož i na orgány provádějící jeho výkon, se jedná o opatření, které je zásadně odlišné od dohledu ukládaného jako výchovné opatření podle zákona o rodině. (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2005, sp. zn. 8 Tdo 751/2005)

§ 91

R 33/2006 Opatrovníkem dítěte v řízení ve věcech dětí mladších patnácti let (hlava III zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže) může být jen advokát ustanovený soudem pro mládež podle § 91 odst. 2 citovaného zákona.

Advokát, který byl ustanoven opatrovníkem dítěte podle tohoto ustanovení, se nemůže nechat zastupovat advokátním koncipientem, ale jen jiným advokátem. (Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – soudu pro mládež ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. 12 Rodo 5/2004)

R 49/2014-I. Opatrovník nezletilého dítěte ustanovený podle § 91 odst. 2 z. s. m. je jeho zástupcem a má právo podat za nezletilé dítě jako účastníka řízení podle § 91 odst. 1 z. s. m. dovolání (srov. § 240 odst. 1, § 22, § 32 o. s. ř.). Ustanovení § 91 odst. 2 z. s. m. je speciálním k § 29 odst. 1 o. s. ř. toliko ve vztahu ke způsobu ustanovení opatrovníka, kdežto práva a povinnosti takto ustanoveného opatrovníka se v souladu s § 96 z. s. m. řídí právní úpravou občanského soudního řízení, zejména ustanovením § 31 odst. 1, 2 o. s. ř., podle něhož ustanovený opatrovník nebo jiný zástupce má stejné postavení jako zástupce na základě plné moci. Byl-li opatrovníkem nebo jiným zástupcem ustanoven advokát, má stejné postavení jako advokát, jemuž účastník udělil plnou moc.

Sbírka Orac č. 441/2005 K rozhodnutí o nároku opatrovníka nezletilého na odměnu, náhradu hotových výdajů a náhradu za promeškaný čas za poskytnuté právní služby je oprávněn soud pro mládež. O náhradě nákladů řízení rozhoduje soud pro mládež z úřední povinnosti, a to v rozhodnutí, jímž se u něho řízení končí (§ 151 odst. 1 o. s. ř., § 23 ZŘS). Není-li známo při vydání rozhodnutí, kterým se řízení končí, v jaké výši vznikly opatrovníkovi náklady řízení, je třeba o náhradě nákladů rozhodnout jen co do základu. Poté, co se výše nákladů řízení stane známou, určí její výši soud pro mládež samostatným usnesením (§ 155 odst. 1 o. s. ř.).

Pokud soud opomene rozhodnout o náhradě nákladů v rozhodnutí, jímž bylo řízení skončeno, stanoví se povinnost k náhradě řízení formou doplňujícího ustanovení (§ 167 odst. 1 o. s. ř., § 166 odst. 2 o. s. ř.).

O náhradě nákladů řízení rozhoduje soud v takovém složení, v jakém rozhodl o věci samé. Výši nákladů řízení v písemném vyhotovení rozhodnutí určuje i ve věcech, v nichž jedná a rozhoduje senát, předseda senátu. K vydání takového rozhodnutí není proto příslušný vyšší soudní úředník, který napadené usnesení vydal. Už ze samotné skutečnosti, že o nákladech řízení rozhoduje soud v rámci rozhodnutí, jímž se u něho řízení končí, je vyloučeno rozhodování vyšším soudním úředníkem. (Usnesení Krajského soudu v Brně – soudu pro mládež ze dne 30. 12. 02004, sp. zn. 4 Rodo 19/2004)

§ 93

R 28/2006 Osobě mladší patnácti let lze uložit opatření podle § 93 z. s. m., jen tehdy, je-li prokázáno, že se nezletilý dopustil činu jinak trestného.

Bez projednání věci před soudem nebo státním zástupcem nelze upustit od uložení opatření (§ 93 odst. 10 citovaného zákona). (Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – soudu pro mládež ze dne 18. 5. 2005, sp. zn. 12 Rodo 7/2005)

R 3/2007 I. Soud pro mládež může upustit od uložení opatření podle § 93 odst. 10 zák. č. 218/2003 Sb. jen za podmínky, má-li shromážděny dostatečné podklady svědčící o tom, za jakých podmínek a s jakým účinkem na dítě byl čin dítěte mladšího patnácti let státním zástupcem nebo před soudem projednán, a z opatřených podkladů lze učinit spolehlivý závěr, že tímto projednáním bylo dosaženo účelu zákona i bez uložení opatření.

II. Není vyloučeno, aby byl uložen dohled probačního úředníka podle § 93 odst. 1 písm. e) z. s. z. m. za situace, kdy již byl nad dítětem mladším patnácti let stanoven dohled podle § 43 odst. 1 písm. b) zák. o rodině (§ 925 NOZ), neboť každé z těchto opatření sleduje jiný cíl a

jsou odlišně upraveny i podmínky, za nichž jsou oba typy dohledu vykonávány. Ze smyslu těchto opatření, která nejsou totožná, vyplývá, že mohou být vykonávána i vedle sebe. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. 8 Tdo 185/2006)

R 46/2007 Pokud zákon č. 218/ 2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, používá v hlavě třetí pojmu „dítě mladší patnácti let“, označuje tak toho, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku, jak je vymezeno v ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) tohoto zákona. Skutečnost, že dítě po spáchání činu jinak trestného již dovršilo patnáctý rok věku, nebrání zahájení řízení podle hlavy třetí a uložení opatření podle § 93 odst. 1 z. s. m. (Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích – soudu pro mládež ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 3 Rodo 6/2006)

R 52/2007 Uložení dohledu probačního úředníka podle § 93 odst. 1 písm. e) zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, dítěti mladšímu patnácti let, které se dopustilo činu jinak trestného, nebrání skutečnost, že v době rozhodování soudu pro mládež o tomto opatření se dítě již nachází ve výkonu ústavní výchovy nařízené podle § 46 odst. 1 zákona o rodině (§ 971 až 975NOZ).

Současný výkon ústavní výchovy a dohledu probačního úředníka tedy obecně nelze vyloučit (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 3/2007 Sb. rozh. tr.).

Závěr, zda v konkrétním případě bude nutno uložit dohled probačního úředníka i dítěti mladšímu patnácti let, které se již nachází v ústavní výchově, a že je tedy namístež souběžné působení obou těchto institutů, ovšem musí vycházet ze zjištění, zda uložení dohledu probačního úředníka je potřebné z hlediska naplnění účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1262/2006)

R 9/2009 Ustanovení § 93 odst. 10 z. s. m. se použije nejen tehdy, postačuje-li k dosažení účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže, jak je definován v jeho ustanovení § 1 odst. 2, projednání činu dítěte státním zástupcem nebo před soudem pro mládež, aniž by bylo na místě ukládat opatření podle § 93 odst. 1 tohoto zákona, ale i tehdy, bylo-li dítěti za jiný čin jinak trestný již uloženo některé z opatření podle tohoto ustanovení a jeho uložení za současného projednání posuzovaného činu jinak trestného státním zástupcem nebo před soudem pro mládež je s to rovněž naplnit deklarovaný účel zákona. Není žádoucí, aby byla samoučelně ukládána kumulativně další opatření, aniž by bylo možné důvodně očekávat, že to přispěje ke splnění účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Tím není popřena zásada, že na každý čin jinak trestný je třeba adekvátně reagovat. (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 8 Tdo 516/2008)

R 10/2009 I. Základním předpokladem pro uložení některého z opatření uvedených v ustanovení § 93 odst. 1 z. s. m. dítěti mladšímu patnácti let je zjištění, že spáchalo čin jinak trestný, jehož trestnost je v konkrétním případě vyloučena jen s ohledem na nedostatek věku pachatele. Takový čin musí vykazovat nejen všechny ostatní formální znaky určitého trestného činu, ale musí vyhovovat požadavkům subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku).

II. K uložení fakultativní ochranné výchovy dítěti mladšímu patnácti let podle § 93 odst. 3 z. s. m. se vyžaduje splnění dvou kumulativně stanovených podmínek. Jednak musí být takové opatření nezbytně nutné k zajištění řádné výchovy dítěte, jednak její uložení je odůvodněno povahou spáchaného činu jinak trestného.

Jestliže uložení ochranné výchovy zákon podmiňuje „povahou“ činu jinak trestného, a nikoliv jeho závažností, pak pro naplnění této zákonné podmínky se nevyžaduje, aby čin dítěte mladšího patnácti let vykazoval nějakou vysokou škodlivost. Proto uvedená podmínka

pro uložení této ochranné výchovy bude dána především tehdy, je-li spáchaný čin jinak trestný již projevem významnějšího narušení osobnosti dítěte mladšího patnácti let a důsledkem jeho zanedbané výchovy či nevhodnosti prostředí, v němž žije. (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 8 Tdo 514/2008).

R 41/2009 Je vyloučeno, aby ochranná výchova uložená podle zákona o soudnictví o ve věcech mládeže a ústavní výchova nařízená podle zákona o rodině byly vykonávány současně. Při střetu obou druhů výchovy u téhož dítěte mladšího patnácti let nebo mladistvého je nutné vycházet ze zásady, že je-li uložena ochranná výchova jako opatření podle § 93 odst. 1 písm. f) ZSM nebo jako výchovné opatření podle § 22 ZSM v době, kdy se dítě mladší patnácti let nebo mladistvý nachází ve výkonu ústavní výchovy, má přednost výkon ochranné výchovy. Ústavní výchova se ukončí podle občanskoprávních předpisů (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2007, sp. zn. 8 Tdo 1158/2007).

R 44/2009 Rozhoduje-li soud pro mládež podle § 93 odst. 1 ZSM o návrhu státního zástupce na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let za situace, kdy od spáchání činu jinak trestného, pro nějž se toto řízení vede, uplynula natolik dlouhá doba, že toto dítě již přesáhlo hranici patnácti let a přitom se blíží zletilosti a jsou proti němu již jako proti mladistvému vedena další řízení podle hlavy II. ZSM, lze podle § 93 odst. 10 ZSM upustit od uložení opatření, i když to zákon přímo nestanoví. Takový postup je možný se zřetelem na účel ustanovení § 1 odst. 2 ZSM a vyplývá i ze smyslu opatření podle § 93 odst. 8 ZSM. Projednání činu dítěte mladšího patnácti let ve smyslu § 93 odst. 8 ZSM lze i z teleologického výkladu chápat v širším smyslu jako projednání činu dítěte před soudem pro mládež nejen v konkrétní věci, ale i se zřetelem na další činy tohoto dítěte projednávané soudem pro mládež v jiných věcech. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008. sp. zn. 8 Tdo 1067/2008)

R 47/2010 Dítěti mladšímu patnácti let, které se dopustilo činu jinak trestného, nelze uložit s ohledem na ustanovení § 1 odst. 3 a § 93 odst. 1z. s. m., ochranné opatření zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty podle § 73 odst. 1 písm. a) trestního zákona (zák., č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů), resp. podle § 101 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb., ve znění zák. č. 306/2009 Sb.).

R 25/2011 V řízení ve věcech dětí mladších patnácti let soud pro mládež zamítne návrh státního zástupce na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let (§ 93 odst. 11 z. s. m.), pokud shledá, že se nestal čin, pro nějž byl návrh na uložení opatření podán, nebo pokud nebylo prokázáno, že se tohoto činu dopustilo dítě mladší patnácti let, vůči němuž návrh směřoval, anebo čin spáchaný dítětem mladším patnácti let nenaplňuje některý z ostatních znaků trestného činu (mimo věku pachatele). Přitom postačí, je-li dána kterákoliv z uvedených alternativ.

Soud pro mládež podle § 93 odst. 10 z. s. m. upustí od uložení opatření tehdy, jestliže bylo po všech stránkách prokázáno, že se stal čin jinak trestný, pro nějž se předmětné řízení vede, že se ho dopustilo dítě mladší patnácti let, proti němuž byl návrh na uložení opatření podán, a že takový čin vykazuje všechny znaky činu jinak trestného, postačuje-li k dosažení účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže projednání činu dítěte před soudem pro mládež.

R 65/2013 Z dikce ustanovení § 93 odst. 8 z. s. m. přímo vyplývá, že ochranná výchova jako jedno z opatření podle § 93 odst. 1 z. s. m. může být dítěti mladšímu patnácti let, které spáchalo čin jinak trestný, uložena jen za podmínky, že bude trvat maximálně do osmnácti let jeho věku. Po dovršení této věkové hranice nelze ochrannou výchovu prodloužit.

Povaha řízení podle hlavy třetí zákona o soudnictví ve věcech mládeže vylučuje, aby ve věci dítěte mladšího patnácti let, jemuž bylo uloženo opatření podle této hlavy, bylo aplikováno ustanovení hlavy druhé tohoto zákona. Tato zásada platí nejen pro ukládání opatření podle § 93 z. s. m., ale i pro řízení vykonávací, v němž se postupuje podle občanského soudního řádu, neboť i pro výkon opatření platí pravidlo uvedené v § 96 z. s. m., že nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje soud pro mládež v řízení podle hlavy třetí podle předpisů upravujících občanské soudní řízení (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. 8 Tz 85/2012).

NS 39/2007- T 1029 Skutečnost, že dítěti mladšímu patnácti let bylo již dříve uloženo podle § 93 odst. 1 písm. e) zák. č. 218/2003 Sb. opatření ve formě dohledu probačního úředníka, nebrání soudu pro mládež, aby při zjištění, že se dítě dopustilo dalšího činu jinak trestného, mu uložil nejen některé z jiných opatření předpokládaných v ustanovení § 93 odst. 1 zák. č. 218/2003Sb., ale též znovu dohled probačního úředníka, zejména, je-li třeba nově vymezit jeho obsahovou náplň (Usnesení NS ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. 8 Tdo 882/2007).

NS 59/2009-T 1219 Protože řízení ve věcech dětí mladších patnácti let je možno podle § 90 odst. 1 ZSM zahájit jak na návrh státního zastupitelství, tak i bez takového návrhu, lze toto řízení považovat za typ řízení, na který dopadají zásady vymezující postup soudu při dokazování v nesporných občanskoprávních věcech podle § 120 OSŘ (§ 13 ZŘS).

Pokud zákon o soudnictví ve věcech mládeže neobsahuje v ustanovení § 90 až 95 ZSM odchylky od této úpravy uvedené v občanském soudním řádu (§ 96 ZSM), pak pro řízení o uložení některého z opatření dítěti mladšímu patnácti let podle § 93 odst. 1 ZSM, popřípadě pro rozhodnutí o upuštění od uložení takového opatření podle § 93 odst. 10 ZSM, platí, že je povinností soudu pro mládež provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než které navrhovali účastníci řízení nebo jejich potřeba vyšla v řízení najevo. (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2009, sp. zn. 8 Tdo 589/2009)

R 30/2016 I. Povaha řízení podle hlavy třetí zákona č. 218/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, která nemá speciální ustanovení o přeměně ochranné výchovy na ústavní výchovu, přičemž nejde o trestní řízení, vylučuje, aby ve věci dítěte mladšího patnácti let, jemuž byla uložena za čin jinak trestný ochranná výchova podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m., bylo analogicky použito ustanovení § 23 odst. 1 z. s. m. Z tohoto důvodu nelze ochrannou výchovu uloženou podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m. přeměnit na ústavní výchovu.

II. V případě, že uložená ochranná výchova podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m. již splnila svůj účel, soud pro mládež ochrannou výchovu zruší [§ 93 odst. 11 věta druhá z. s. m. a § 24 odst. 1 písm. e) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon č. 109/2002 Sb.“].

Řízení, v němž se rozhoduje o zrušení ochranné výchovy uložené podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m., se vede ve smyslu § 96 z. s. m. podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů [dále jen „z. ř. s.“; viz § 466 písm. o) z. ř. s.], před soudem pro mládež, který v řízení, v němž se postupuje podle zákona o zvláštních řízeních soudních, je současně i soudem ve věcech péče o nezletilé podle § 2 písm. t) z. ř. s. Jeho místní příslušnost se řídí ustanovením § 467 z. ř. s.

Jsou-li v souvislosti s rozhodováním o zrušení ochranné výchovy splněny s ohledem na poměry dítěte mladšího patnácti let podmínky pro uložení ústavní výchovy podle § 971 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, může být toto rozhodnutí o zrušení ochranné výchovy spojeno s rozhodnutím o uložení ústavní výchovy [§ 466 písm. n) z. ř. s.], o kterém

rozhodne příslušný soud pro mládež na návrh např. ředitele výchovného ústavu [§ 24 odst. 1 písm. e) zákona č. 109/2002 Sb.] nebo státního zástupce [§ 8 odst. 1 písm. b), odst. 2 z. ř. s.], anebo i bez návrhu ve smyslu § 13 odst. 1 z. ř. s. (srov. § 468 odst. 1, 2 z. ř. s. a contrario).

Soud pro mládež rozhoduje o zrušení ochranné výchovy usnesením podle § 93 odst. 11 věty druhé z. s. m.; je-li však toto rozhodnutí spojeno s uložením ústavní výchovy, rozhoduje podle § 471 odst. 1 z. ř. s. rozsudkem.

§ 96

R 13/2006 Místní příslušnost soudu pro mládež vychází z ustanovení § 88 písm. c) o. s. ř. (§ 96 zákona o soudnictví ve věcech mládeže). Toto ustanovení určuje místní příslušnost jen pro první úkon soudu. Je-li místní příslušnost již určena, zůstává určený soud nadále příslušným, i kdyby se změnil podmínky, které rozhodly o jeho příslušnosti. Změna jednou určené příslušnosti je zásadně možná jen postupem podle § 177 odst. 2 o. s. ř. (§ 4 ZŘS, § 5 ZŘS). (Usnesení Krajského soudu v Brně – soudu pro mládež ze dne 30. 12. 2004, sp. zn. 4 Rodo 17/2004)

Z obecné judikatury:

Obhájce

R 36/2011 Ustanovený obhájce, jemuž byl pozastaven výkon advokacie, není oprávněn po dobu pozastavení výkonu advokacie poskytovat právní služby a nemůže tedy ani vykonávat obhajobu obviněného v trestním řízení. Za této situace je obhájce povinen, neučiní-li jiné opatření za účelem ochrany práv nebo právem chráněných zájmů obviněného, bez odkladu, nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy vznikla taková překážka, ustanovit jiného obhájce (po dohodě s ním) svým zástupcem (§ 27 odst. 1 AZ).

Jestliže se takto ustanovený zástupce obhájce poté účastní úkonů trestního řízení, např. veřejného zasedání konaného o odvolání, nelze učinit závěr, že obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl, takže není naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 6 Tdo 1516/2010)

R 35/2010 Na rozdíl od případů uvedených v ustanovení § 40a tr. ř., v nichž předseda senátu rozhodne o zproštění ustanoveného obhájce povinnosti obhajování i bez návrhu, je postup podle § 40 tr. ř. vždy podmíněn žádostí obviněného nebo jeho obhájce a existencí důležitých důvodů. Předseda senátu nemůže rozhodnout bez takové žádosti o zproštění povinnosti obhajování ani v případech, pokud by sám shledal důležité důvody ve smyslu § 40 tr. ř. (např. při ztrátě důvěry mezi obviněným a obhájcem), neboť jinak by tím nepřipustně zasáhl do výkonu advokacie (do vztahu obhájce a jeho klienta – obviněného).

R 51/2011 Účinky úkonu obviněného, jímž si zvolil obhájce, nastávají vůči příslušnému orgánu činnému v trestním řízení, u kterého se právě vede trestní řízení, okamžikem, kdy mu obviněný nebo jím zvolený obhájce předložil plnou moc udělenou k výkonu obhajoby v trestním řízení. Přitom nezáleží na okolnosti, kdy byla mezi obviněným a jeho obhájcem uzavřena smlouva o poskytování právních služeb, ani kdy orgán činný v trestním řízení založil písemné vyhotovení plné moci do trestního spisu.

R 36/2011 Ustanovený obhájce, jemuž byl pozastaven výkon advokacie, není oprávněn po dobu pozastavení výkonu advokacie poskytovat právní služby, a nemůže tedy ani vykonávat obhajobu obviněného v trestním řízení. Za této situace je obhájce, který vykonává advokacii samostatně, povinen, neučiní-li jiné opatření za účelem ochrany práv nebo právem chráněných zájmů obviněného, bez odkladu, nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy vznikla taková překážka, ustanovit jiného advokáta (po dohodě s ním) svým zástupcem (§ 27 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů).

Jestliže se takto ustanovený zástupce obhájce poté účastní úkonů trestního řízení, např. veřejného zasedání konaného o odvolání, nelze učinit závěr, že obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl, ve smyslu § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

R 2/2013 Odepření nároku obviněného na bezplatnou obhajobu či obhajobu za sníženou odměnu s poukazem na rozpor se zásadami morálky není v souladu s ustanovení § 33 odst. 2 TrŘ a účelem institutu této obhajoby. Morální zásady nejsou hlediskem pro použití ustanovení zaručujícího obviněnému nárok na bezplatnou obhajobu (či obhajobu za sníženou odměnu), byť by rozpor s těmito zásadami byl dovozován ze skutečnosti, že obviněný je důvodně podezřelý ze spáchání trestného činu.

Jediným významným hlediskem pro přiznání tohoto práva je zjištění úplné nebo částečné neschopnosti obviněného hradit náklady obhajoby.

R 6/2013 Obsahuje-li plná moc udělená zvolenému obhájci (§ 37 TrŘ) oprávnění, že se tento obhájce v trestním řízení vedeném proto obviněnému může dát zastoupit jiným obhájcem, je takový projev vůle v souladu s ustanovením § 26 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Jestliže se zvolený obhájce nemůže zúčastnit neřízeného hlavního líčení nebo veřejného zasedání a nechá se zastoupit jiným advokátem, nejde o porušení práva na obhajobu a soud není povinen takové jednání odročit.

Nesouhlasí-li obviněný s konáním hlavního líčení nebo veřejného zasedání a žádá-li o jeho odročení s tím, že trvá na osobní účasti zvoleného obhájce, a proto hlavní líčení nebo veřejné zasedání udělí témuž obhájci novou plnou moc, podle níž se zvolený obhájce nesmí dát zastoupit jiným advokátem, lze takové jednání obviněného posoudit jako obstrukční snahu zmařit konání hlavního líčení nebo veřejného zasedání, pokud s ohledem na konkrétní okolnosti případu neexistuje vážný důvod obviněnému vyhovět.

Pakliže takové hlavní líčení nebo veřejné zasedání proběhne za přítomnosti obhájce pověřeného advokáta, není naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.